

TERMİNOLOJİ LİSTESİ

Makalelerde geçen ve eleştirel pedagoji açısından okuyucuya yararlı olacağı düşünülen bazı terimlerin konuyla bağlantılı kısa açıklamaları verilmiştir.

CHARTER SCHOOLS (Sözleşmeli Okullar): Amerika Birleşik Devletleri'nde, devlet dışı insiyatifler (ebeveynler, işadamları, kilise, vs.) tarafından, devletin okullarına alternatif olarak, yine eyalet desteğiyle (öğrenci başına devlet okullarıyla aynı miktarda kamu fonu sağlanarak) kurulmuş okullardır. Bu okullar kendi eğitim programlarını özel istekleri doğrultusunda hazırlarlar ve eyalet üniversitesinin ya da bağlı oldukları bölge eğitim müdürlüğünün onayıyla ruhsat almaya hak kazanırlar. Kamu fonu desteği ile okul açma ve işletme yetkisini veren bu sözleşme (charter) genellikle 3-5 yıl geçerli olup, okulun belirli akademik standartları sağlaması, belirlenen ve onayı alınmış hedefler ve misyon doğrultusunda hareket edip hedeflenen performansı göstermesi gibi yükümlülükleri de kapsamaktadır. Charter okulu açılmasına olanak veren ilk yasa 1991'de Minnesota Eyaleti'nde kabul edilmiştir. 2003 yılı itibarıyla, ABD'de 40 eyalette charter okulu açılabilmesini sağlayan yasa çıkmıştır.

HIGH STAKES TESTING (Sonuçları öğrencinin geleceği konusunda önemli kararlar alınmasında belirleyici olan sınavlar): Öğrencilerin bu tür standart sınavlardaki performansları; bir üst sınıfa devam

edip edemeyecekleri, diploma alıp alamayacakları, özel eğitim için ayrı bir sınıfa alınmalarının gerekliliği gibi kararların alınmasında belirleyici olur. Hatta, bu sınavlar öğretmenler, okul idaresi ve okulun bağlı olduğu bölge eğitim otoritesinin de yetkinlikleri hakkında yargıya varabilmek için birer gösterge olarak kullanılabilirler.

APARTHEID: Irk ayrımı. Farklı ırka mensup bireylerin farklı sosyal alanları kullanmasını gerektiren düzenlemeler.

THEMATIC COMPLEX (Tematik Bütün): Konuların birbirinden kopuk ve bağlantısız olarak işlenmesi değil, birbiriyle ilgili bir grup konu alanından oluşmuş bütün.

CRITICAL DIALOGUE (Eleştirel Diyalog): Güç ilişkilerinin sorgulandığı her tür söylem, tartışma, etkileşim. Bu kavram, Brezilyalı ünlü eğitim bilimci Paulo Freire'nin *conscientizaçao* kavramıyla bağlantılı olarak düşünülebilir. Freire'nin *Ezilenlerin Pedagojisi* adlı eserinde (Metis; 2000) *Conscientizaçao* kavramı, sosyal siyasi ve ekonomik çelişkileri kavramak ve gerçekliğin insanları ezen koşullarına karşı harekete geçmek için gereken öğrenme süreci olarak nitelenmektedir. Aynı kitapta yer aldığı şekliyle Freire bu konuda kendisiyle yapılan bir görüşmede bu konuda şunları söylemektedir: "çözüm ezilenlerin içinde ezildikleri yapıya entegre edilmeleleri değildir; bu yapıyı 'kendileri için varlıklar' haline gelebilecekleri şekilde dönüştürmeleridir. Böylesi bir dönüşüm, ezenlerin amaçlarının temelini

yok eder. Ezenlerin bankacı eğitim modeline başvurması bu yüzdendir; amaç öğrenci *conscientizaç*osu tehditinden kaçınmaktır.”

SCHOOL COMMUNITY (Okul): Burada “okul”, sadece öğrenci, öğretmenler ve yönetimi değil, okulla bir şekilde ilişkilendirilmiş olan tüm kesimleri (veliler, okul çalışanları, semt sakinleri ve diğerlerini) de kapsamaktadır.

VOUCHER PLAN (Kupon Planı): Kupon sistemi: Çocuğun eğitim masraflarını, devlet okullarında yada özel okullarda karşılamak üzere, velilere belirli bir miktara denk gelen kuponların verilmesi sistemidir. Örneğin; devlet velilere eğitimde kullamaları için örneğin 6000 dolar değerinde bir kupon (çek) verir ve veli de bu kuponu istediği okulda kullanabilir. Bu sistem Arjantin ve Şili gibi ülkelerde uygulanmakla beraber, Ocak 2004 itibariyle Amerika Birleşik Devletleri de bu planı yürürlüğe sokmuştur. Ancak Amerika’daki uygulamada hedef kitle yoksul kesimdir. Belirli bir sayıdaki yoksul öğrenci kura ile belirlenerek, istedikleri özel okulda okumalarına yetecek kadar bir miktardaki kupon velilere teslim edilecektir. Bu sisteme pek çok eğitimci tarafından, devlet okullarının sonunu getireceği gerekçesiyle şiddetle karşı çıkmaktadır. Çünkü onlara göre bu sistem özel okulların teşvik edilmesi amacını gütmektedir ve bu plan, devlet okullarını iyileştirmek ve kalitesini yükseltmek için yapılması gereken yatırım yerine, eğitimin özelleşmesini desteklemek ve özel okullar arasındaki rekabeti artırmak amacıyla uygulanmaktadır.